

УДК 591.9+595.735(282.247.32)

ФАУНА ВЕСНЯНОК (INSECTA: PLECOPTERA) БАСЕЙНУ Р. ДНІСТЕР

Дяків Х. І.

Фауна веснянок (Insecta: Plecoptera) басейну р. Дністер. — Дяків Х. І. — Проаналізовано основні етапи дослідження веснянок басейну р. Дністер. Узагальнено результати власних досліджень в даному регіоні. Складено фауністичний список веснянок басейну р. Дністер, що налічує 35 видів та ще 5 сумнівних таксонів. Вказуються два нові види та один новий сумнівний таксон для території Українських Карпат. Проаналізовано поширення знайдених видів та їх охоронний статус на території Карпатського регіону в межах сусідніх з Україною держав.

Ключові слова: веснянки, Plecoptera, фауна, басейн р. Дністер, Українські Карпати.

Адреса: Державний природознавчий музей НАН України, вул. Театральна, 18, 79008 Львів, Україна; e-mail: khdyakiv@gmail.com

Fauna of stoneflies (Insecta: Plecoptera) of the Dnister river basin. — Kh. Dyakiv. — The main periods of investigations of stoneflies of the Dnister river basin are analyzed. Conclusions of own investigations in this region are made. The faunistic list of stoneflies of the Dnister river basin contains 35 species and 5 doubtful taxons. Two new species and one new doubtful taxon are determined for the first time for the Ukrainian Carpathians. The distribution of species from faunistic list and their conservation status at the territory of the Carpathian region in neighbouring countries to Ukraine are analyzed.

Keywords: stoneflies, Plecoptera, fauna, Dnister river basin, Ukrainian Carpathians.

Address: State Museum of Natural History NAS of Ukraine, Teatralna Str. 18, Lviv 79008, Ukraine; e-mail: khdyakiv@gmail.com

Вступ

Дослідження веснянок Українських Карпат розпочалися понад сто років тому Й. Дзендзелевичем, Й. Масвським, М. Ломницьким та А. Віежейським. Перша праця Й. Дзендзелевича, опублікована в 1867 році, узагальнила результати вивчення ним власних зборів з околиць м. Львів та м. Івано-Франківськ, а також зборів М. Новіцького, Л. Вейгеля, М. Ломницького та А. Віежейського. У цій статті для околиць Львова та Івано-Франківська наводиться 4 види: 1 – з роду *Chloroperla*, 1 – з роду *Taeniopteryx* та 2 – з роду *Nemoura* [10]. У 80-х роках XIX ст. Й. Дзендзелевич опрацьовує матеріали з околиць Львова, Чорткова, Тернополя та Коломиї. Проживання в Коломиї стимулювало вивчення ним амфібіотичних комах масивів Горган та Чорногори. Результати цього періоду досліджень відображені в працях, опублікованих в 1877 та 1883 роках, де для р. Бистриця Надвірнянська вказуються види *Isoperla grammatica* та *Nemoura cinerea*, щоправда під синонімічними назвами [11, 12]. Підсумок досліджень цього періоду опубліковано в 1891 році. Для басейну р. Дністер наводиться 14 видів веснянок [13]. Остання стаття Й. Дзендзелевича, котра узагальнила результати кропіткої 50-ти річної праці, опублікована у видавництві Природничого музею ім. Дідушицьких у 1919 році вже після смерті автора. Для басейну р. Дністер там вказується 9 видів веснянок [14].

В 60-х роках XX ст. дослідження веснянок Українських Карпат відновила Л.А. Жильцова. Наведені дані відносяться переважно до басейнів річок Пруту та Тиси. У працях 1966, 1967 та 1968 років, що

містили інформацію Й. Дзендзелевича і дані власних зборів Л.А. Жильцової, для басейну р. Дністер вказано 22 види веснянок: по 3 види для родин Perlidae та Perlodidae, 2 – для Chloroperlidae, 3 – для Taeniopterygidae, 6 – для Nemouridae, 1 – для Capniidae та 4 – для Leuctridae [3, 4, 5]. В 90-х рр. XX ст. фауна веснянок частково вивчалася Г.Т. Недоступ, П.М. Телок та О.П. Зиковою як складова макрзообентосу р. Дністер [7, 8, 9]. Окрім деяких відомих вже видів, Г.Т. Недоступ вказує *Brachyptera braueri* та *Nemurella pictetii* [8], а О.П. Зикова – *Isoperla difformis* [7].

Таким чином, за літературними даними фауна веснянок басейну р. Дністер нараховувала 27 видів, тоді як для басейнів річок Прут і Тиса було відомо 67 та 45 видів, відповідно [1]. Власне часткова вивченість фауни веснянок басейну р. Дністер зумовила вибір цієї території для досліджень.

Матеріал та методи досліджень

Відбір проб здійснювали з використанням скребка з діаметром вхідного отвору 20 см. Дослідженнями охоплено усі мікрокалітети у місці відбору проб. Для збору зразків використана методика "витоптування". Проби фіксували 90% розчином етанолу з подальшим переведенням матеріалу у лабораторних умовах до 70% розчину етанолу [23]. Визначення личинок та імаго веснянок проводили, використовуючи таблиці для визначення у роботах [6, 18, 22, 26].

Крім загально прийнятих скорочень, в роботі використані наступні: ім. – імаго; лич. – личинка; екз. – екзувій; ок. – околиці; прит. – притока; пот.

– потік; Ів.-Фр. обл. – Івано-Франківська область; Л. обл. – Львівська область; ДЛГ – державне лісове господарство; ПЗ Горгани – Природний заповідник Горгани; "–" – сумнівний вид; "*" – вид, що вказувався раніше для басейну р. Дністер і підтверджений у наших зборах; "***" – вид вказується вперше для басейну р. Дністер; "****" – вид вказується вперше для Українських Карпат.

Класифікаційні категорії червоного списку, що згадуються в статті, прийняті МСОП (IUCN) 2000 та 2001 рр.: EX – extinct (зниклий); CR – critically endangered (знаходиться під критичною загрозою); EN – endangered (знаходиться під загрозою); LC – least concern (знаходиться під невеликою загрозою); DD – data deficient (відомості недостатні) [16, 21].

Результати досліджень

Збір проб проводився в 1999 році в Природному заповіднику Горгани, в 2009 році – на території Бескид та у Горганах в околицях с. Осмолода та в березні 2010 року на р. Свіча (Жидачівський район Львівської області).

Для басейну р. Дністер визначено 35 видів веснянок. Систематична приналежність ще 5-ти таксонів потребує підтвердження. З 27 наведених раніше у літературі видів, в наших зборах підтвердилася наявність 10. Вказано нові локалітети видів, окрім тих, що були відомі з літератури. Список видів поповнено 12 новими таксонами, 2 з яких виявилися новими видами для Українських Карпат – це *Dinocras megacephala*, *Isoperla obscura* та один сумнівний таксон – *Protonemura cf. meyeri*. Згадані види зустрічаються в межах Карпат й на території Польщі, Чехії, Словаччини та Угорщини, а в Українських Карпатах відмічені лише для масиву Горган. Окрім них, лише для території Горган, відмічені види: *Isoperla buresi*, *Perlodes intricatus*, *Protonemura nimborum*, *Leuctra autumnalis*, *Leuctra pseudosignifera*, *Leuctra rosinae*. Тільки для Бескидів відзначено види *Perla pallida* та *Protonemura auberti*. Спільними видами як для Горган, так і для Бескид є: *Protonemura montana* та *Leuctra albida*.

Анотований список веснянок басейну р. Дністер

Родина Perlodidae Klapálek, 1909

Рід *Arcynopteryx* Klapálek, 1904

1*. *Arcynopteryx compacta* (McLachlan, 1872)

Arcynopteryx transsylvanica Klap.: Dziędziewic, 1919: 93

Ок. м. Бережани ("Галиція", р. Золота Липа) [14].

Material: 1 лич., Ів.-Фр. обл., Осмолодський ДЛГ, верхів'я р. Мшана, 14.07.1999; 5 лич., Ів.-Фр. обл., Осмолодський ДЛГ, прит. р. Молода з хр. Аршиця, 16.07.1999; 1 лич., Ів.-Фр. обл., Осмолодський ДЛГ, прит. р. Бистрик, 21.07.1999; 1 лич., Ів.-Фр. обл., ПЗ Горгани, р. Бистриця Надвірнянська, 24.07.1999 (кол. Р.Й. Годунько); 1 лич., Ів.-Фр. обл., р. Пянка (прит. р. Мізунка), 26.09.2009 (кол. Х.І. Дяків).

Рід *Isogenus* Newman, 1833

2. *Isogenus nubecula* Newman, 1833

Isogenus nubecula Newm.: Majeovski, 1885: 18; Dziędziewic, 1919: 94

Isogenus nubecula L.: Жильцова, 1966: 539; 1968: 64

"Галиція" [20]; р. Гнила Липа (с. Добряничі), р. Серет [14]; долина р. Гнила Липа [3, 5].

У загально-карпатському червоному списку вид відносять до категорії EN [21].

Рід *Perlodes* Banks, 1903

3**. *Perlodes intricatus* (Pictet, 1841)

Material: 1 лич., ПЗ Горгани, прит. р. Бистриця Надвірнянська, 24.07.1999 (кол. Р.Й. Годунько); 2 лич., Ів.-Фр. обл., р. Пянка (прит. р. Мізунка), 26.09.2009 (кол. Х.І. Дяків).

Вид вказувався раніше для басейну р. Прут в районах Чорногори і Горган та для басейну р. Тиси [5].

Поширений в південній та східній Європі [15]. Личинки живуть у гірських потоках вище 600 м н.р.м. Життєвий цикл триває два-три роки з періодом вильоту від червня до серпня (вересня) [23]. Звичайний у Польських та Словацьких Карпатах, а також на території Чехії [15, 23, 24].

4. *Perlodes microcephalus* (Pictet, 1833)

Dictyopteryx microcephala Pict.: Dziędziewic, 1891: 113

Perlodes microcephala Pict.: Жильцова, 1966: 540

Ок. м. Івано-Франківськ [3, 13].

Рід *Isoperla* Banks, 1906

5*. *Isoperla buresi* Raušer, 1962

Material: 7 лич., Ів.-Фр. обл., ПЗ Горгани, пот. Довжинець, 19.06.1999 (кол. Р.Й. Годунько).

Вид вказувався раніше для басейнів річок Прут і Тиса [5].

Зустрічається у південній та східній Європі. У Польщі зафіксований лише в Карпатах. Личинки живуть в потоках малого та середнього розміру. В. Фіалковські наводить дані про те, що виліт імаго відбувається весною [15], тоді як чеські дослідники вважають, що виліт триває між травнем та серпнем [23]. У Польщі вид занесений до червоного списку – категорія LC [16]. В Словаччині та Чехії – досить рідкісний. Проте у загально-карпатському червоному списку не вказаний [21].

– *Isoperla difformis* (Klapálek, 1909)

Isoperla difformis: Зикова, 1998: 62

Карпатські притоки р. Дністер [7].

6*. *Isoperla grammatica* (Poda, 1761)

Chloroperla grammatica Scop. [sic!]: Dziędziewic, 1867: 161; 1877: 70; 1891: 116; Wierzejski, 1883: 254

Isoperla grammatica Poda: Жильцова, 1966: 540; 1968: 64

Ок. м. Івано-Франківськ [3, 5, 10, 11, 13, 25].

Material: 4 лич., Л. обл., ок. с. Заграбівка, р. Свіча, 24.03.2010; 2 лич., Л. обл., ок. с. Сулятичі, р. Свіча, 24.03.2010 (кол. Р.Й. Годунько).

7***. *Isoperla obscura* (Zetterstedt, 1840)

Матеріал: 1 лич., Ів.-Фр. обл., Осмолодський ДЛГ, пот. Бистрик біля устя пот. Негрова, 21.07.1999; 1 лич., Ів.-Фр. обл., Осмолодський ДЛГ, верхів'я р. Мшана, 14.07.1999 (кол. Р.Й. Годунько).

Для України вид вказаний вперше. Проте наявність його в Українських Карпатах не випадкова, оскільки він поширений у всій Карпатській системі. У Чехії вид рідкісний. Останні знахідки приурочені до другої половини ХІХ ст. (басейну р. Лаби), у зв'язку з чим, його відносять категорії EN у червоному списку. На території Польщі це звичайний вид, поширений в Татрах [15] (категорія CR червоного списку Польщі та Словаччини) [21]. Таким чином, в загально-карпатському червоному списку, вид віднесений до категорії CR/EN. Й. Павловський вперше вказує *I. obscura* для України, проте без деталізації місць збору матеріалу [16]. Очевидно, це припущення автор зробив з огляду на наявність виду на суміжних з Україною територіях.

I. obscura – типовий мешканець передгірських рік. Личинки надають перевагу гравієвому або, частково, піщаному дну. Вид відомий з гірських озер Скандинавії та Альп. Вважають, що його розвиток триває рік або два (семівольтинний цикл) залежно від висоти над рівнем моря. Період вильоту – з червня по серпень [23].

Родина Perlidae Latreille, 1802

Рід *Dinocras* Klapálek, 1909

8. *Dinocras cephalotes* (Curtis, 1827)

Perla cephalotes: Dziędzielewicz, 1891:114; Wierzejski, 1883: 254

Dinocras cephalotes Curt.: Жильцова, 1966: 542

Ок. смт Перегінське, с. Пасічна [3, 13, 25].

9***. *Dinocras megacephala* (Klapálek, 1907)

Матеріал: 8 екз., Ів.-Фр. обл., ок. с. Максимець, р. Бистриця Надвірнянська, 10.06.2009 (кол. Ю.М. Геряк).

Вперше зафіксований для Українських Карпат. Визначений за матеріалами 8 екзувіїв, зібраних на берегах р. Бистриця Надвірнянська поблизу с. Максимець на початку червня (виліт цього виду приурочений до весняних місяців та початку літа). *D. megacephala* характерний для Центральної Європи, зокрема поширений у Польських Карпатах на територіях, що межують з Україною (Польські Бескиди) [15].

А. Дорн та А. Вайнцірль висловлюють припущення, що *D. cephalotes* та *D. megacephala*, які відрізняються лише забарвленням тіла, є варіаціями номінальної популяції *D. cephalotes*, оскільки структурних відмінностей між личинками не виявлено [26].

Рід *Perla* Geoffroy, 1762

10. *Perla abdominalis* Burmeister, 1839

Perla abdominalis Burm.: Dziędzielewicz, 1891:115

Perla abdominalis: Lomnicki, 1877: 188

Perla bicaudata = *maxima* [sic!] Scop. [sic!]: Wierzejski, 1883: 254

Perla burmeisteriana Class.: Жильцова, 1966: 542; 1968: 65

Ок. м. Івано-Франківськ, р. Бистриця Надвірнянська [3, 5, 13]; Ів.-Фр. обл., с. Микитинці [25]; по всій території Карпат [5].

11. *Perla marginata* (Panzer, 1799)

Perla maxima Scop.: Majevski, 1885: 18; Dziędzielewicz, 1891:114; Жильцова, 1966: 542; 1968: 65

Perla marginata Panz.: Жильцова, 1966: 542; 1968: 65

Perla mardinata [sic!]: Телюк, 1992: 246

Ок. м. Івано-Франківськ, р. Бистриця Надвірнянська [5, 13, 20]; по всій території Карпат [3, 5]; верхів'я р. Дністер [9].

12** . *Perla pallida* Guérin-Méneville, 1838

Матеріал: 1 ім. (♀), Л. обл., ок. с. Лавочне, р. Опорець, 30.06.2009 (кол. Х.І. Дяків).

Робота над визначенням личинок продовжується, проте за попередніми даними, вони належать до виду *P. pallida*.

Раніше для території України вид вказувався для околиць смт Ворохта (р. Прут) під назвою *Perla dacica* Klapálek, 1900 [1, 17].

P. pallida поширений в південно-східній Європі. У Польщі дуже рідкісний і зафіксований лише в Бескидах. Личинки живуть у великих потоках та ріках. Виліт імаго спостерігається влітку [15]. В червоний список Польщі віднесений у категорії DD [16]. До загально-карпатського червоного списку цей вид не занесений. Зустрічається у Словаччині [24], тоді як у Чеських Карпатах відсутній [23].

Родина Chloroperlidae Okamoto, 1912

Рід *Chloroperla* Newman, 1836

13* . *Chloroperla tripunctata* (Scopoli, 1763)

Isopteryx tripunctata Scop.: Wierzejski, 1883: 255; Majevski, 1885: 19; Dziędzielewicz, 1891:117

Chloroperla tripunctata Scop.: Жильцова, 1966: 546

Ок. смт Перегінське [3, 13, 20, 25].

Матеріал: 1 ім. (♀), Л. обл., ок. с. Дубине, р. Опір, 01.07.2009 (кол. Х.І. Дяків).

Рід *Siphonoperla* Zwick, 1967

14. *Siphonoperla torrentium* (Pictet, 1841)

Isopteryx torrentium P.: Majevski, 1885: 19

Isopteryx torrentium Pict.: Dziędzielewicz, 1919: 96

Chloroperla torrentium Pict.: Жильцова, 1966: 545

"Галіція" [20]; ок. м. Івано-Франківськ [3, 14].

Родина Taeniopterygidae Klapálek, 1905

Рід *Taeniopteryx* Pictet, 1841

15. *Taeniopteryx nebulosa* (Linnaeus, 1758)

Taeniopteryx praetexta Burm.: Dziędzielewicz, 1867: 161; 1891: 118; Majevski, 1885: 19

Taeniopteryx nebulosa Lin.: Dziędzielewicz, 1891: 117

Nephelopteryx nebulosa Lin.: Dziędzielewicz, 1919: 99

Taeniopteryx nebulosa L.: Жильцова, 1966: 528; 1967: 38

Ок. м. Львів (район Кривчиць) [10, 13]; ок. м. Львів [20]; ок. м. Чортків, р. Серет [3, 4, 13]; ок. с. Бібрка та с. Свірж [4, 14].

Рід *Brachyptera* Newport, 1849

– *Brachyptera braueri* (Klapálek, 1900)

Brachyptera braueri: Недоступ, 1994: 7

Гірські ділянки р. Дністер [8].

На початку ХХ ст. наводився для басейну р. Прут [14]. У Польщі зустрічається досить рідко (віднесений до категорії DD) [15, 16].

16. *Brachyptera trifasciata* (Pictet, 1832)

Taeniopteryx trifasciata Pict.: Wierzejski, 1883: 23; Majevski, 1885: 19; Dziędzielewicz, 1891: 118

Brachyptera trifasciata Pict.: Жильцова, 1966: 528; 1967: 38

Ок. м. Івано-Франківськ [3, 4, 13, 20, 25].

Рід *Oemopteryx* Klapálek, 1900

– *Oemopteryx loewii* (Albarda, 1889)

Oemopteryx loewii Alb.: Dziędzielewicz, 1919: 99; Жильцова, 1966: 528; 1967: 38

Ок. м. Львів (район Кривчиць) [3, 4, 14].

Даний вид вважається зниклим в Польщі [16] та Чехії [23].

Родина *Nemouridae* Newman, 1853

Рід *Amphinemura* Ris, 1902

17. *Amphinemura sulcicollis* (Stephens, 1836)

Amphinemura sulcicollis Steph.: Жильцова, 1966: 531; 1967: 40

Amphinemura stagnalis [sic!]: Телюк, 1992: 246

"Галіція" [4]; верхів'я р. Дністер [9].

Рід *Nemoura* Latreille, 1796

18*. *Nemoura cinerea* (Retzius, 1783)

Nemura [sic!] *variegata* Oliv.: Dziędzielewicz, 1867: 162; 1877: 70; 1883: 251; 1891: 119; Wierzejski, 1883: 255; Majevski, 1885: 19

Nemoura cinerea Retz.: Жильцова, 1966: 532; 1967: 40

Nemura [sic!] *cinerea* Retzius [sic!]: Телюк, 1992: 246

Ок. м. Львів, р. Серет (ок. с. Варваринці) (27.04 – 03.10) [3, 10]; р. Бистриця Надвірнянська [11, 12]; ок. смт Перегінське, м. Івано-Франківськ [25]; ок. м. Львів [20]; по всій території "Галіції" [13]; по всій території Карпат та прилеглих до неї територіях [4].

Material: 1 ім. (♀), Л. обл., р. Рожанка (3 км від устя), 01.07.2009 (кол. Х.І. Дяків).

19. *Nemoura flexuosa* Aubert, 1949

Nemoura flexuosa Aubert.: Жильцова, 1966: 532

Nemoura flexuosa Aub.: Жильцова, 1967: 40

Ок. м. Львів (район Брюхович) [3, 4].

20*. *Nemoura marginata* (Pictet, 1836)

Nemura [sic!] *marginata* Pict.: Dziędzielewicz, 1867: 162; 1891: 119; 1919: 101; Majevski, 1885: 19

Nemoura marginata Pict.: Жильцова, 1966: 532; 1967: 41

Ок. м. Львів (24.03–02.05; 18.09) [10, 14, 20]; ок. м. Львів, с. Добряничі [3, 4, 13].

Material: 1 лич., Ів.-Фр. обл., ПЗ Горгани, р. Бистриця Надвірнянська, 24.07.1999 (кол. Р.Й. Годунько).

Рід *Nemurella* Kempny, 1898

– *Nemurella pictetii* Klapálek, 1900

Nemurella pictetii: Недоступ, 1994: 7

Гірські ділянки р. Дністер [8].

Рід *Protonemura* Kempny, 1898

21**. *Protonemura auberti* Illies, 1954

Material: 1 лич., Л. обл., ок. с. Рибник, прит. р. Рибник, 28.06.2009; 1 лич., те ж місце, 11.07.2009 (кол. Х.І. Дяків).

Для України вказувався для басейнів рік Тиса і Прут [4].

Середньоевропейський вид. У Польщі поширений в Карпатах, Судетах, а також на височинах центральної частини країни [15]. Найвний в Словаччині та Чехії [23, 24]. Личинки надають перевагу епіритральній зоні потоків з кам'яним дном, покритим мохами, а вертикальна межа поширення сягає 1070 м н.р.м. Виліт імаго спостерігають в липні-жовтні [23].

22*. *Protonemura intricata* (Ris, 1902)

Nemura [sic!] *humeralis* Pict.: Dziędzielewicz, 1867: 162; 1891: 120; Majevski, 1885: 19

Protonemura intricate Ris.: Жильцова, 1966: 529; 1967: 39

Ок. м. Львів [10, 20]; ок. м. Львів, с. Добряничі [3, 13]; по всій території Карпат, переважно лісовий пояс [4].

Material: 1 лич., Л. обл., ок. с. Рибник, прит. р. Рибник, 15.08.2009 (кол. Х.І. Дяків).

23*. *Protonemura lateralis* (Pictet, 1836)

Protonemura lateralis Pict.: Жильцова, 1966: 529

Гологори [3].

Material: 4 лич., Ів.-Фр. обл., Осмолодський ДЛГ, прит. р. Бистрик, 21.07.1999 (кол. Р.Й. Годунько); 1 лич., Л. обл., ок. с. Майдан, р. Майданчанка, 11.07.2009; 1 лич., Л. обл., ок. с. Довге, р. Стрий, 15.08.2009 (кол. Х.І. Дяків).

– *** *Protonemura cf. meyeri* (Pictet, 1841)

Material: 2 лич., Ів.-Фр. обл., Осмолодський ДЛГ, пот. Петрос, 28.07.1999 (кол. Р.Й. Годунько).

Європейський вид, що вказується вперше для України. Через наявність його в суміжних з Україною територіях (Польщі та Чехії) [15, 23], знахідки в Українських Карпатах вважаємо невинуватими. Личинки живуть у гірських частинах рік та гірських потоках, в передгір'ї та низинах, а також в холодних гірських озерах, збагачених киснем [15]. Поява імаго спостерігається з березня по липень [23].

24**. *Protonemura montana* Kimmins, 1941

Material: 2 лич., Ів.-Фр. обл., Осмолодський ДЛГ, р. Бистрик біля устя пот. Негрова, 21.07.1999; 4 лич., Ів.-Фр. обл., Осмолодський ДЛГ, прит. р. Бистрик, 21.07.1999; 4 лич., Ів.-Фр. обл., Осмолодський ДЛГ, пот. Петрос, 28.07.1999; 2 лич., Ів.-Фр. обл., Осмолодський ДЛГ, прит. р. Молода з хр. Аршиця, 16.07.1999; 1 лич., Ів.-Фр. обл., Осмолодський ДЛГ, р. Чорна, 16.07.1999 (кол. Р.Й. Годунько); 2 лич., Ів.-Фр. обл., Осмолодський ДЛГ, пот. Яла (прит. р. Лімниця), 07.08.2009; 7 лич., Ів.-Фр. обл., 2 км від с. Осмолода, р. Молода, 08.08.2009; 1 лич., Л. обл., ок. с. Рибник, прит. р. Рибник, 28.06.2009; 21 лич., те ж місце, 11.07.2009 (кол. Х.І. Дяків).

Для України вказувався Л.А. Жильцовою з басейнів рік Прут і Тиса [4].

Вид поширений в Середній Європі, на островах Великобританії і на Балканському півострові. У Польщі рідкісний, поширений у Судетах і Карпатах. Проте до червоного списку не занесений. *P. montana* також вказується для Словацьких Карпат [24] та Чехії [23]. Личинки жи-

вуть в потоках середнього розміру вище 500 м н.р.м. Це типово літній вид, поява імаго спостерігається з серпня по жовтень. [23].

25**. *Protonemura nimborum* (Ris, 1902)

Material: 1 лич., Ів.-Фр. обл., Осмолодський ДЛГ, прит. р. Бистрик, 21.07.1999 (кол. Р.Й. Годунько); 1 лич., Ів.-Фр. обл., ок. с. Осмолода, пот. Кам'янець (прит. р. Лімниця) 06.08.2009 (кол. Х.І. Дяків).

P. nimborum зафіксований в 1999 та 2009 роках, але тільки у притоках басейну р. Дністер в Горгонах. Раніше вид вказувався для басейну р. Прут в районі Чорногори [4].

Зустрічається в Судетах, Польських та Словацьких Карпатах [24], Чехії, а також в Альпах [23]. Личинки живуть в гірських холодноводних потоках. Виліт імаго навесні та влітку. [15, 23].

26*. *Protonemura nitida* (Pictet, 1836)

Protonemura nitida Pict.: Dziędzielewicz, 1919: 101; Жильцова, 1966: 530; 1967:39

Гологори, ок. с. Бібрка (19 жовтня) [3, 4, 14].

Material: 1 лич., Ів.-Фр. обл., ПЗ Горгани, пот. Петрос, 28.07.1999 (кол. Р.Й. Годунько).

Родина Capniidae Klapálek, 1905

Рід *Capnia* Pictet, 1841

27. *Capnia bifrons* (Newman, 1839)

Capnia bifrons Newm.: Жильцова, 1966: 535

Capnia bifrons Newman.: Телюк, 1992: 246

В роботах Й. Дзєндзелєвіча [11, 13, 14] наводиться під назвою *Capnia nigra* (басейн Дністра) [3].

Родина Leuctridae Klapálek, 1905

Рід *Leuctra* Stephens, 1836

28**. *Leuctra albida* Kempny, 1899

Material: 2 лич., Л. обл., ок. с. Верхнє Висоцьке, р. Либохїрка, 28.06.2009; 2 лич., Л. обл., ок. с. Крушельниця, р. Крушельниця, 28.06.2009; 2 ім. (♂), Л. обл., р. Рожанка (3 км від устя), 01.07.2009; 2 лич., Ів.-Фр. обл., ок. с. Осмолода, пот. Кам'янець (прит. р. Лімниця), 06.08.2009 (кол. Х.І. Дяків).

Для України раніше вказувався для басейну р. Тиса в масиві Чорногори [5].

Середньоевропейський вид, поширений на значній території Польщі (зокрема в Карпатах), а також в Чехії та Словаччині. Личинки зустрічаються в річках та струмках з швидкою течією на різних висотах, але не вище 750 м н. р. м. [23]. В наших зборах вид зафіксований на висоті 760 м н. р. м. (пот. Кам'янець). Виліт імаго – з липня по жовтень [23].

29**. *Leuctra autumnalis* Aubert, 1948

Material: 5 лич., Ів.-Фр. обл., Осмолодський ДЛГ, р. Бистрик біля устя пот. Нєрова, 21.07.1999; 6 лич., Ів.-Фр. обл., Осмолодський ДЛГ, прит. р. Бистрик, 21.07.1999; 6 лич., Ів.-Фр. обл., ПЗ Горгани пот. Довжинець, 19.06.1999; 2 лич., Ів.-Фр. обл., Осмолодський ДЛГ, р. Чорна, 16.07.1999 (кол. Р.Й. Годунько).

Вказувався для басейну р. Тиса з району полонини Рівної [5].

Середньоевропейський вид. Поширений у Польщі (Карпати і Судети) [15], Словаччині [24] та Чехії [23]. Личинки

живуть у гірських потоках та ріках [15], у великому діапазоні висот (250–1100 м н. р. м.). Імаго зустрічаються з серпня по жовтень, інколи до листопада [23].

30*. *Leuctra digitata* Kempny, 1899

Leuctra digitata Kemp.: Dziędzielewicz, 1919: 100; Жильцова, 1966: 533; 1968: 61

Гологори, ок. с. Бібрка та с. Свірж [3, 5, 14].

Material: 1 лич., Ів.-Фр. обл., ок. с. Осмолода, пот. Сивий (прит. Лімниця), 07.08.2009 (кол. Х.І. Дяків).

31*. *Leuctra fusca* (Linnaeus, 1758)

Leuctra fusca L.: Жильцова, 1966: 533; 1968: 61

Leuctra fusca Linne. [sic!]: Телюк, 1992: 246

Л. обл., ок. с. Нижнє Синєвиднє (кін. серпня 1956) [3, 5]; верхів'я р. Дністер [9].

Material: Л. обл.: 1 лич., ок. с. Матків, р. Стрий, 11.07.2009; 10 лич., ок. с. Майдан, р. Майданчанка, 11.07.2009; 2 лич., ок. с. Нижнє Висоцьке, р. Біглянка, 11.07.2009; 7 лич., Л. обл., ок. с. Рибник, р. Рибник, 11.07.2009; 2 лич., ок. с. Майдан, р. Криньчанка, 11.07.2009; 5 лич., ок. с. Рибник, р. Стрий, 11.07.2009; 4 лич., ок. с. Орява, р. Орява, 11.07.2009; 1 лич., ок. с. Комарники, р. Стрий, 11.07.2009; 1 лич., ок. с. Вовче, р. Дністер, 23.07.2009; 5 лич., ок. с. Ясениця Замкова, р. Ясениця, 28.07.2009; 10 лич., ок. с. Стрілки, р. Топольниця, 28.07.2009; 2 лич., ок. с. Стрілки, р. Топольниця, 03.08.2009; 3 лич., ок. с. Довге, р. Стрий, 15.08.2009; 6 лич., ок. с. Корчин, р. Стрий, 16.08.2009; 15 лич., ок. с. Верхнє Висоцьке, р. Стрий, 16.08.2009; 17 лич., ок. с. Верхнє Висоцьке, р. Либохїрка, 16.08.2009; 13 лич., ок. с. Майдан, р. Криньчанка, 16.08.2009; 10 лич., ок. с. Нижнє Висоцьке, р. Біглянка, 16.08.2009; 10 лич., ок. с. Крушельниця, р. Крушельниця, 16.08.2009; 27 лич., ок. с. Рибник, р. Рибник, 16.08.2009; 12 лич., ок. с. Майдан, р. Майданчанка, 16.08.2009; 2 ім. (♀, ♂), 2 лич., ок. с. Дубинє, р. Опір, 27.08.2009; 5 лич., ок. смт Верхнє Синєвиднє, р. Стрий, 27.08.2009; 8 лич., ок. смт Славське, р. Опір, 27.08.2009; 27 лич., ок. смт Верхнє Синєвиднє, р. Опір, 27.08.2009; 22 лич., р. Рожанка (3 км від устя), 27.08.2009; 10 ім. (8♀; 2♂), ок. с. Дубинє, р. Опір, 01.10.2009; Ів.-Фр. обл.: 2 лич., ок. смт Вигода, р. Свіча, 26.09.2009; 1 лич., 12 км вище смт Вигода, р. Свіча, 01.10.2009 (кол. Х.І. Дяків).

32. *Leuctra major* Brinck, 1949

Leuctra cylindrica de Geer. [sic!]: Wierzejski, 1883: 255

Leuctra cylindrica De Geer.: Dziędzielewicz, 1891: 118

Leuctra major Brinck: Жильцова, 1966: 534

Leuctra major Brinck [sic!]: Жильцова, 1968: 62

Ок. м. Івано-Франківськ [3, 5, 13, 25].

33. *Leuctra nigra* (Olivier, 1811)

Leuctra nigra Oliv. [sic!]: Wierzejski, 1883: 255

Leuctra nigra Oliv.: Majeovski, 1885: 19; Dziędzielewicz, 1891: 119

Leuctra nigra Pict.: Dziędzielewicz, 1919: 100

Leuctra nigra Kemp.: Жильцова, 1966: 534

Leuctra nigra Oliv.: Жильцова, 1968: 62

Ок. смт Перегінське [3, 5, 13, 20, 25]; ок. м. Львів (район Брюхович) [14].

34**. *Leuctra pseudosignifera* Aubert, 1954

Material: 1 лич., Ів.-Фр. обл., Осмолодський ДЛГ, прит. р. Молода з хр. Аршиця, 16.07.1999; 3 лич., Ів.-

Фр. обл., р. Бистриця Надвірнянська, 24.07.1999 (кол. Р.Й. Годунько).

Вказувався для бесейнів рік Тиса і Прут в Чорногорі [5].

Середньоевропейський вид. Зустрічається у Польщі (Карпати, Судети) [15], Словаччині та Чехії [23, 24]. Личинки живуть в потічках і малих річках на висотах 216–1350 м н.р.м. Для Чехії вказується в складі угрупувань *Brachyptera seticornis–Protonemura intricata–Leuctra inermis–Siphonoperla torrentium*. В наших зборах він траплявся разом з *Protonemura montana–Nemoura marginata–Arcynopteryx compacta–Perlodes intricatus*. Виліг імаго спостерігається весною та на початку літа (березень–червень) [23]. Проте в наших зборах зрілі личинки трапилися в середині липня, що може бути пов'язано зі зміною перебігу життєвого циклу на інших висотах.

35**. *Leuctra rosinae* Kempny, 1900

Material: 7 лич., Ів.-Фр. обл., ок. с. Осмолода, пот. Кам'янець (прит. р. Лімниця), 06.08.2009 (кол. Х.І. Дяків).

Вказувався для бесейнів річок Тиса і Прут в Чорногорі [5].

Вид зустрічається в Середній Європі та Балканському півострові. У Польщі відомий з Карпат та Судетів [15]. У Чехії це рідкісний високогірний вид, що зу-

стрічається на висотах 850–1280 м н.р.м. [20]. В наших зборах *L. rosinae* виявлений на висоті 760 м н.р.м. (пот. Кам'янець). Поява імаго у травні – вересні. За класифікацією життєвих циклів Р. Сови, *L. rosinae* належить до унівольтинних видів (група А). Дворічний життєвий цикл з нерівномірним розвитком личинок (семівольтинний цикл) може виявлятися на дуже великих висотах (понад 1200 м н.р.м.) [23].

Висновки

Досліджено фауну веснянок водойм басейну р. Дністер. Складено фауністичний список веснянок, що враховує результати літературних джерел та результати власних досліджень в даному регіоні. Список видів поповнено 12 новими таксонами, визначеними з власних зборів. Два з них – *Dinocras megacephala* та *Isoptera obscura* є новими видами для Українських Карпат.

Список веснянок басейну р. Дністер налічує 35 видів та ще 5 таксонів, систематична приналежність яких потребує підтвердження. Проаналізовано поширення видів, що вперше вказуються для басейну р. Дністер та охоронний статус видів на суміжних з Українськими Карпатами територіях.

1. Годунько Р. Й. Фундаментальні та прикладні аспекти збереження біотичної різноманітності ентомофауни гірських систем України // Заключний звіт за результатами виконання проекту ДФФД № GP/S11/0096. – 2006. – 170 с.
2. Годунько Р. Й., Климишин О. С. Наукова спадщина Йсифа Дзедзелевича. // Наук. зап. Держ. природозн. музею НАН України. – Львів, 2004. – Т. 19. – С. 187–190.
3. Жильцова Л. А. Веснянки (Plecoptera) европейской части СССР (без Кавказа) // Энт. обозр. – 1966. – 45, № 3. – С. 525–549.
4. Жильцова Л. А. Обзор веснянок (Plecoptera) Украинских Карпат. I. Семейства Taeniopterygidae и Nemouridae // Вест. зоол. – 1967. – № 4. – С. 34–42.
5. Жильцова Л. А. Обзор веснянок (Plecoptera) Украинских Карпат. II. Семейства Leuctridae, Capniidae, Perlodidae, Perlidae, Chloroperlidae // Вест. зоол. – 1968. – № 2. – С. 61–67.
6. Жильцова Л. А. Веснянки (Plecoptera): группа Euholognatha. Фауна России и сопредельных стран – Санкт-Петербург: Наука, 2003. – 538 с.
7. Зикова О. П. Гидробиологичний моніторинг в рамках екологічної експедиції "Дністер". Макрозообентос // Дослідження Дністра. 10 років комплексної екологічної експедиції "Дністер". – К.: Політична думка, 1998. – С. 57–66.
8. Недоступ Г. Т. Донне тваринне населення р. Дністер і її водойм: Автореф. дис... канд. біол. наук: 03.00.08 / Ін-т зоол. ім. І. І. Шмальгаузена. – К., 1994. – 17 с.
9. Телок П. М. Макрозообентос верхнього Дністра // Гидробиологический режим Дністра и его водоемов. – К.: Наукова думка, 1992. – С. 245–249.
10. Dziedzielewicz J. Wykaz owadów siatkoskrzydłych // Spraw. Kom. Fizj. Akad. Umiej. w Krakowie. – 1867. – Т. 1. – 161 s.
11. Dziedzielewicz J. Wycieczki po Wschodnich Karpatach // Pam. Tow. Tatrzańskiego. – 1877. – Т. 48. – 24 s.
12. Dziedzielewicz J. Sieciówki (Neuroptera) zebrane w okolicach Kołomyi i nad Dniestrem w r. 1882 // Spraw. Kom. Fizj. Akad. Umiej. w Krakowie. – 1883. – Т. 17. – С. 1–8.
13. Dziedzielewicz J. Przegląd fauny krajowej owadów siatkoskrzydłych (Neuroptera, Pseudoneuroptera) // Spraw. Kom. Fizj. Akad. Umiej. w Krakowie. – 1891. – Т. 26. – С. 26–151.
14. Dziedzielewicz J. Owady siatkoskrzydłowe ziem Polski // Rozpr. i Wiad. z Muzeum im. Dzieduszyckich. – Lwów, 1919. – Т. 3, zeszyt 3–4. – С. 65–121.
15. Fiałkowski W., Kittel W. Widelnice. Plecoptera. // Katalog fauny Polski. – 2002. – Część XVI, zeszyt 3. – 72 s.
16. Fiałkowski W., Sowa R. Plecoptera. Widelnice. // Czerwona Lista Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce. – Kraków: Instytut Ochrony Przyrody PAN, 2002. – С. 122–124.
17. Godunko R. J., Klonowska-Olejnik M. Stoneflies (Insecta: Plecoptera) collections in the State Museum of Natural History, National Academy of Sciences of Ukraine (Lviv) and Institute of Systematics and Evolution of Animals, Polish Academy of Sciences (Kraków) // Наук. зап. Держ. природозн. музею НАН України – Львів, 2003. – Т. 18. – Р. 23–28.
18. Krno I. Nemouridae (Plecoptera) of Slovakia: autecology and distribution, morphology of nymphs // Entomol. Probl. – 2004. – Vol. 34(1–2). – P. 125–138.
19. Lomnicki M. Spostrzeżenia pojawów w świecie zwierzęcym w r. 1876 // Spraw. Kom. Fizj. Akad. Umiej. w Krakowie. – 1877. – Т. 11. – С. 187–188.
20. Majewski E. Owady żyłkoskrzydłe (Neuroptera Polonica). Systematyczny wykaz krajowych sieciarek i prasiatnic. Materiały do fauny krajowej. – Warszawa, 1885. – С. 18–21.
21. Pawłowski J. Invertebrates // Carpathian list of endangered species. – Vienna-Kraków: Europress, 2003. – P. 39–46.
22. Raušer J. Řád Pošvatky – Plecoptera // Klíč vodních larev hmyzu. – Praha: Československá Akademie Věd, 1980. – P. 86–132.
23. Soldán T., Zahradková S., Helešic J., Dušek L., Landa V. Distributional and Quantitative Patterns of Ephemeroptera and Plecoptera in the Czech Republic: A Possibility of Detection of Long-term Environmental Changes of Aquatic Biotopes // Folia Facult. Sci. Nat. Univ. Masaryk. Brun., Biologia. – 1998. – Vol. 98. – 305 p.
24. Šporka F. Vodné makroinvertebráta Slovenska, súpis druhov a autekologické charakteristiky. – Bratislava: Slovenský hydrometeorologický ústav, 2003. – 569 p.
25. Wierzejski A. Dodatek do fauny sieciówek (Neuroptera) // Spraw. Kom. Fizj. Akad. Umiej. w Krakowie. – 1883. – Т. 17. – С. 253–255.
26. Zwick P. Key to the West Palaearctic genera of stoneflies (Plecoptera) in the larval stage // Linnologica. – 2004. – Vol. 34. – P. 315–348.

Отримано: 29 квітня 2010 р.

Прийнято до друку: 24 червня 2010 р.